

Hoeveel pijn lijdt de pluimveesector door het fipronil-schandaal?

Boeren redden het vaak met hard werken, maar het houdt een keer op.

artikel Het fipronil-schandaal gaat de getroffen leghennenbedrijven klauwen met geld kosten, zoveel is wel duidelijk. De schade loopt volgens hun brancheorganisaties 'in de miljoenen', maar dat is een erg ruwe schatting die weinig zegt.

Het agrarische accountantsbureau Accon uit Barneveld schat in het vakblad Boerderij dat een kippenboer met 40 duizend leghennen 4.150 euro verlies per dag lijdt als hij zijn eieren niet mag verkopen. Sommige boeren spreken van tonnen schade. Anderen vrezen voor een bankroet. Maar hoeveel pijn lijdt de pluimveesector precies?

De schade van het fipronil-schandaal berekenen is een hachelijke onderneming, want die is voor elke gedupeerde boer weer anders. Hoeveel vet heeft zijn bedrijf op de botten? Hoe oud zijn de stallen? Is de boel al bijna afgeschreven? Zijn er inkomsten uit andere activiteiten, zoals melkvee of akkerbouw?

Imagoschade

Gaan buitenlandse afnemers nu elders hun heil zoeken?

Voor de pluimveesector als geheel spelen andere vragen. Hoe bereken je de imagoschade voor het Nederlandse ei? Gaan buitenlandse afnemers nu elders hun heil zoeken? Keren ze straks als de kippen weer gifvrij zijn terug bij hun Nederlandse afnemers? Hoe staan de buitenlandse concurrenten er eigenlijk voor? Kunnen die in het gat springen?

Om te beginnen: de een zijn dood is de ander zijn brood. Toen er vorige week bij 180 leghenhouder geen ei of kip het erf meer af mocht spoot de prijs van een bruin scharrelei omhoog. Elke honderd eieren leverden gemiddeld 7,31 euro op, dat is 52 eurocent meer dan de week daarvoor. De reden? Het aanbod was ingestort: een zesde van de leghennenbedrijven zat door het schandaal op slot. Dus was de markt bereid meer te betalen voor de eieren die nog wel te krijgen waren.

Veel directe werkgelegenheid lijkt er niet verloren te gaan als pluimveebedrijven ten onder gaan. Volgens cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) waren er in het eerste kwartaal van

dit jaar 1140 bedrijven die leghennen hielden (plus een kleiner deel dat kuikens opfokt tot leghen). Daarvan waren er 850 met een of twee werknemers.

Maar iedere kippenboer heeft ook een leverancier van kippenvoer. Elke boer heeft een dierenarts die zijn leghennen checkt. Zij leveren allen aan een pakstation, een bedrijf dat de eieren weegt, controleert op breuk en kwaliteit, sorteert en verpakt. Dat zijn allemaal dominostenen die ook kunnen omvallen als gevolg van de fipronil-affaire.

Inkomen

Dus de Nederlandse boeren hebben wat reserves om de crisis op te vangen? Nou, niet per se

Wat kost de crisis de gemiddelde boer? Vorig jaar verdiende het gemiddelde leghennenbedrijf na aftrek van alle kosten een bruto inkomen van 58.700 euro met de verkoop van eieren. Dat klinkt aardig, maar als het Accon-sommetje klopt kost twee weken sluiting een pluimveebedrijf met 40 duizend kippen ruim 58 duizend euro. Dat verlies bestaat uit gemiste eieromzet en bedrijfskosten, zoals kippenvoer.

Het inkomen van een leghennenhouder fluctueert hevig van jaar tot jaar, laten cijfers van Wageningen Research en het CBS zien. Net als in de meeste landbouwsectoren zijn er jubel- en horrorjaren. Dat maakt het moeilijk de gevolgen van de fipronil-crisis uit te vogelen. Een bedrijf dat veel vet op de botten heeft, zal een financiële klap makkelijker overleven dan een bedrijf dat er al slecht voor stond. Twee jaar geleden hadden leghennenbedrijven weinig reden tot klagen. In 2015 bedroeg hun gemiddelde inkomen maar liefst 105 duizend euro, omdat de eierprijs explodeerde na een vogelgriepuitbraak in de VS. Amerikaanse boeren moesten massaal kippen afmaken en afvoeren. De Europeanen sponnen garen bij het opdrogen van het Amerikaanse eierenaanbod.

Dus de Nederlandse boeren hebben wat reserves om de crisis op te vangen? Nou, niet per se. Want in 2014 beleefde de pluimveesector juist een horrorjaar. Het gemiddelde inkomen uit normale bedrijfsvoering schrompelde ineen tot 22.200 euro. De prijs van een ei was dat jaar gekelderd door een overaanbod. Dat was het uitvloeisel van een eerder Europees verbod op legbatterijen: boeren die toch moesten investeren in betere huisvesting besloten meteen maar fiks uit te breiden.

Bij elke crisis - zoals de ophokplicht die van december tot medio april gold vanwege de vogelgriep - roept de sector dat de boeren er onderdoor gaan. Boeren redden het vaak met hard werken, zeggen experts. Maar het houdt een keer op. Of dat moment nu is aangebroken? Niemand die het weet.

Staatssecretaris Martijn van Dam (Landbouw) wil toch bekijken of de overheid de gedupeerde kippenboeren financieel tegemoet kan komen. Eerder stelde de bewindsman zich op het standpunt dat een fipronil-besmetting tot de bedrijfsrisico's hoort en dat getroffen boeren de schade moeten verhalen op het bedrijf dat hun stallen reinigde met het verboden gif, Chickfriend uit Barneveld. Maar bij dat mini-bedrijfje valt vrijwel zeker niets te halen.